

DEMENSPLAN
2020

KORTVERSJON
Et mer
demensvennlig
samfunn

Helse- og
omsorgsdepartementet

Forord

“I svømmehallen har jeg ikke demens. Der er jeg som andre!”

Det sier en av dem som har kommet med innspill til den nye demensplanen. I arbeidet med denne planen ville vi lytte til dem det angår. Derfor ba vi personer med demens og deres nærmeste komme med innspill.

Mange tok opp hvor viktig det er å delta.
Det handler om å ta del i avgjørelser om eget liv.
Og det handler om å ta del i dagliglivet.

Målet med denne planen er derfor å skape et samfunn der mennesker med demens kan være deltakere. Vi må få lov til å være hele mennesker – også når vi er syke. Det må helse- og omsorgstjenestene bidra til.

Svømmeren som var som de andre i bassenget, viser det viktigste av alt.

Vi må få lov til føle oss som alle andre.

Vi må få lov til å føle oss som en del av fellesskapet.

Det er jo der vi hører hjemme.

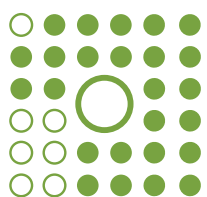

Bent Høie

Helse- og omsorgsminister

Innhold

●	Hva handler dette dokumentet om?	4
●	Hva er målet med Demensplan 2020?	6
●	Hvem er Demensplan 2020 for?	8
●	Utfordringer	10
●	Strategier og tiltak	12
	1. Selvbestemmelse, involvering og deltakelse	14
	2. Forebygging – det som er bra for hjertet er bra for hjernen	16
	3. Diagnose til rett tid og tett oppfølging etter diagnose	18
	4. Aktivitet, mestring og avlastning	20
	5. Pasientforløp med systematisk oppfølging og tilpassede tjenestetilbud.....	22
	6. Forskning, kunnskap og kompetanse	24
●	Finansiering av Demensplan 2020	26
●	Oppfølging av Demensplan 2020	28

Hva handler dette dokumentet om?

Demensplan 2020

Demensplan 2020 - kortversjon

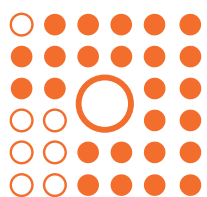
Dette er en kortversjon av Demensplan 2020.

Demensplan 2020 er regjeringens plan og tiltak for å bedre det kommunale helse- og omsorgstjenestetilbudet (heretter omtalt som tjenestetilbudet) til personer med demens og deres pårørende.

Planen er basert på innspill fra personer med demens, pårørende, frivillige, ansatte og forskere.

Dette dokumentet forteller deg om:

- utfordringer personer med demens og deres pårørende står overfor,
- hvordan utfordringene skal løses (strategier og tiltak).

Hva er målet med Demensplan 2020?

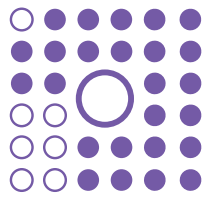

Demensplanen er regjeringens 5-års plan for å forbedre tjenestetilbudet til personer med demens og deres pårørende.

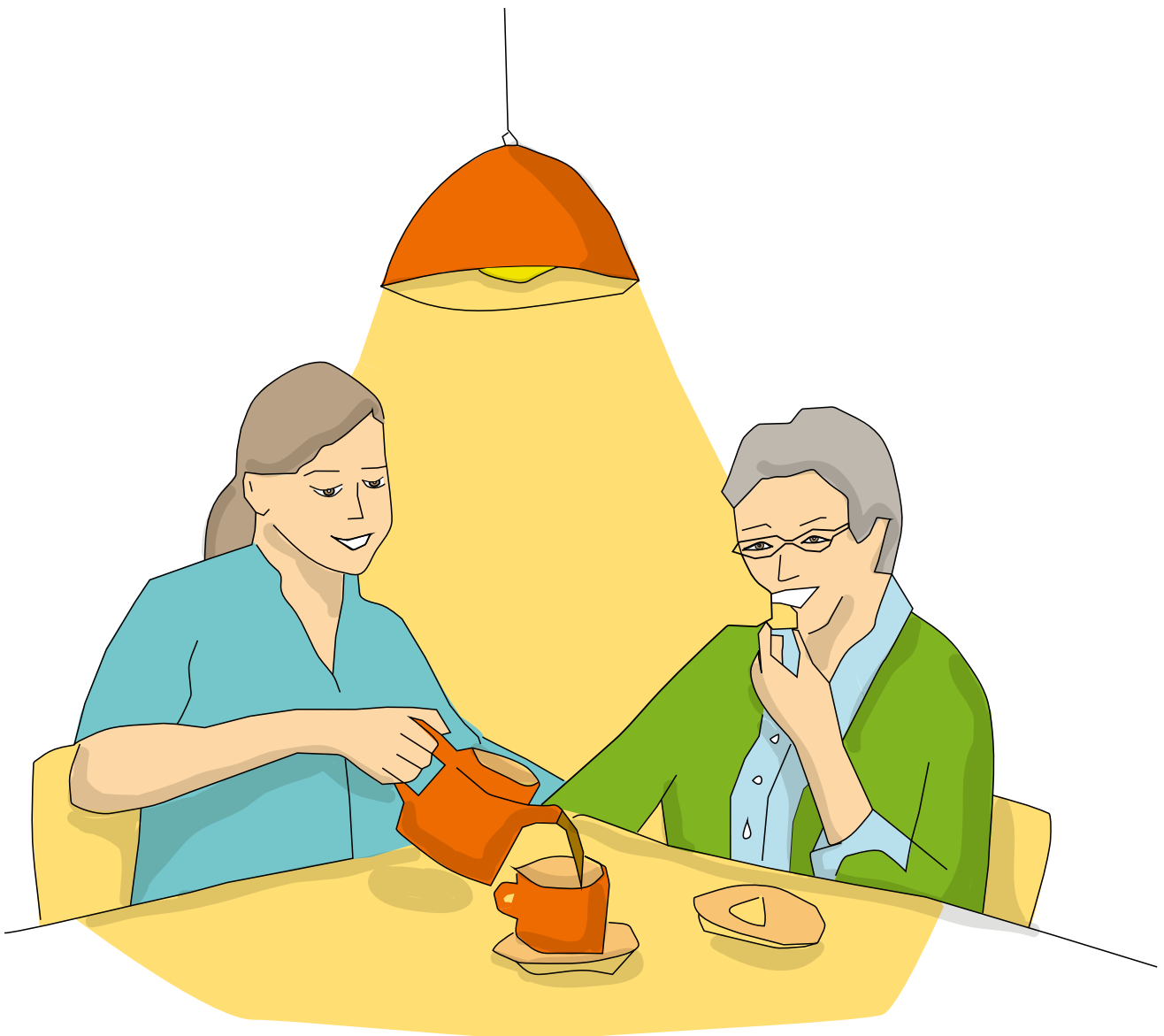
Målet med Demensplan 2020 er å skape et samfunn som tar vare på og integrerer personer med demens i fellesskapet.

For å nå disse målene skal regjeringen bidra til større åpenhet rundt demens. Kunnskapen om demens må økes. Regjeringen skal utvikle gode, fleksible og tilpassede tjenester til personer med demens og deres pårørende.

Alle som har demens skal bli møtt med forståelse og respekt. Personer med demens og deres pårørende må få støtte og veiledning. Tjenestetilbudet skal ta utgangspunkt i den enkeltes ønsker, interesser og vaner.

Hvem er Demensplan 2020 for?

Demensplan 2020 er et dokument for:

- kommunene, slik at de kan forbedre sitt tjenestetilbud til personer med demens og deres pårørende,
- personer med demens og deres pårørende, for å vite hva de kan forvente av tjenestetilbudet,
- det øvrige samfunn, slik at alle kan få kunnskap om hvordan det er å leve med demens.

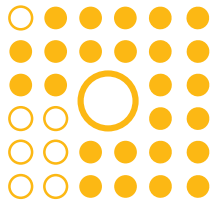
Hva er demens?

Forskjellige hjernesykdommer kan føre til demens. Demens kjennetegnes ved:

- kognitiv svikt, som svekker evnen til å erkjenne, oppfatte og tenke,
- endringer i følelser og personlighet,
- at det blir vanskelig å fungere i dagliglivet.

Demens arter seg ulikt fra person til person. Men felles for alle er at demens påvirker hele livssituasjonen både for de som er syke og deres pårørende.

Vil du vite mer om demens kan du gå inn på www.aldringoghelse.no

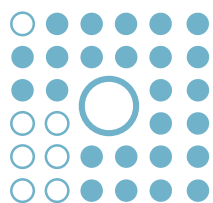
Utfordringer

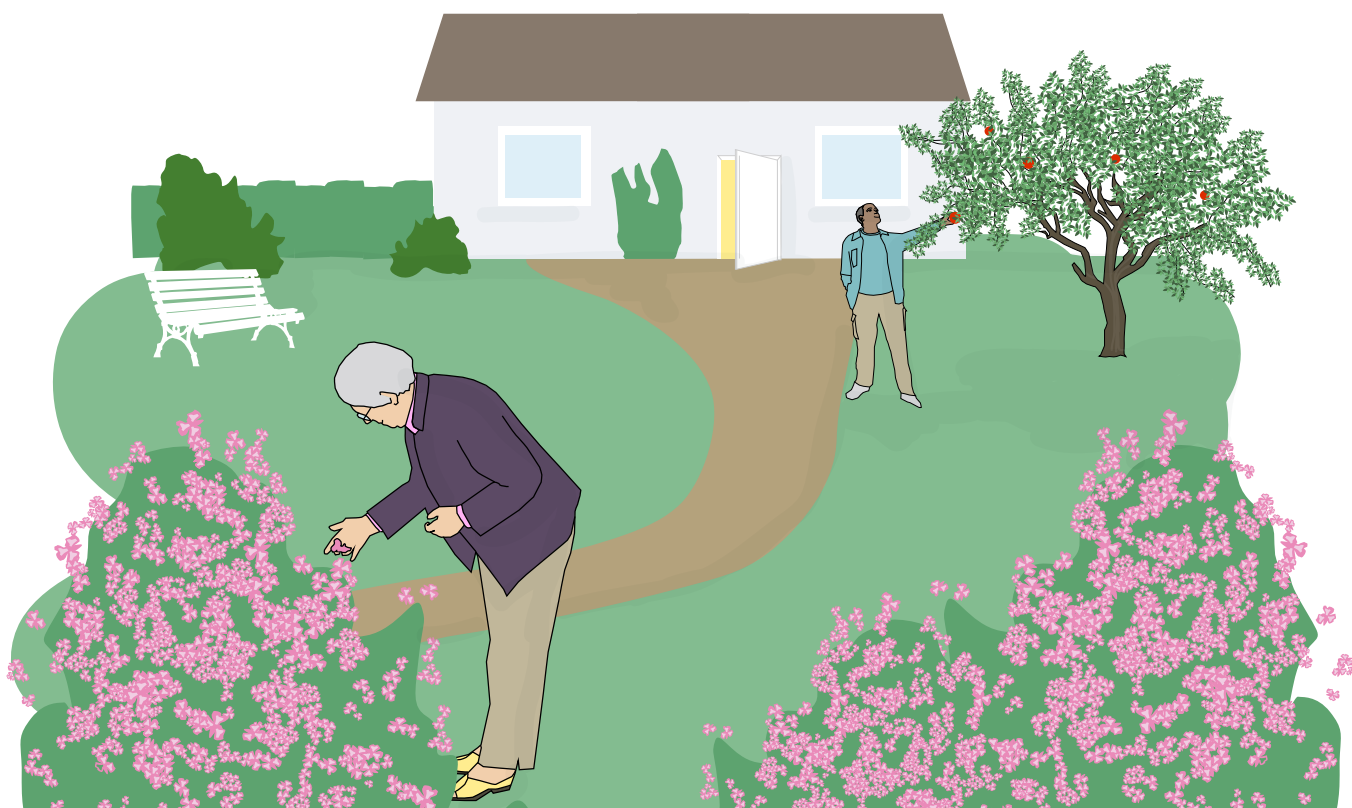
Det er mange eksempler på gode tjenester til personer med demens og deres pårørende, men det er også utfordringer og mangler i tjenestetilbudet.

Demensplan 2020 tar utgangspunkt i seks hovedutfordringer:

- Det er lite oppmerksomhet på forebygging av risikofaktorer for å utvikle demens.
- Det mangler kunnskap og kompetanse om demens i samfunnet, i tjenestene og blant pårørende og personer som selv har demens.
- Mange får diagnose sent og det er lite oppfølging etter at diagnosen er satt.
- Det er manglende tilbud om aktivitet og for lite avlastning og støtte til pårørende.
- Tjenestetilbudet er for dårlig tilpasset personer med demens.
- Personer med demens og deres pårørende er for lite involvert i avgjørelser som angår dem.

Strategier og tiltak

Strategiene og tiltakene i Demensplan 2020 skal bidra til å sette demensutfordringene på dagsorden og bedre tjenestetilbudet til personer med demens og deres pårørende.

Demensplan 2020 har seks strategier som skal bidra til å utvikle gode, fleksible og tilpassede tjenester:

1. Selvbestemmelse, involvering og deltakelse.
2. Forebygging – det som er bra for hjertet er bra for hjernen.
3. Diagnose til rett tid og tett oppfølging etter diagnose.
4. Aktivitet, mestring og avlastning.
5. Pasientforløp med systematisk oppfølging og tilpassede tjenestetilbud.
6. Forskning, kunnskap og kompetanse.

På de neste sidene presenteres de mest sentrale målene og tiltakene.

1. Selvbestemmelse, involvering og deltakelse

MÅL:

Personer med demens og deres pårørende skal involveres i beslutninger som angår dem og ha innflytelse på utforming av eget tjenestetilbud.

Regjeringen vil derfor:

- Lage egne brukerskoler for personer som selv har demens.
- Utvikle verktøy for brukerinvolvering både på individ- og systemnivå.
- Utvikle og prøve ut modeller for oppfølging etter diagnose, og involvere personer med demens og deres pårørende i dette arbeidet.
- Utvikle kvalitetsindikatorer for helse- og omsorgssektoren basert på bruker- og pårønderfaringer.
- Etablere en nasjonal bruker- og pårørendeundersøkelse.

2. Forebygging – det som er bra for hjertet er bra for hjernen

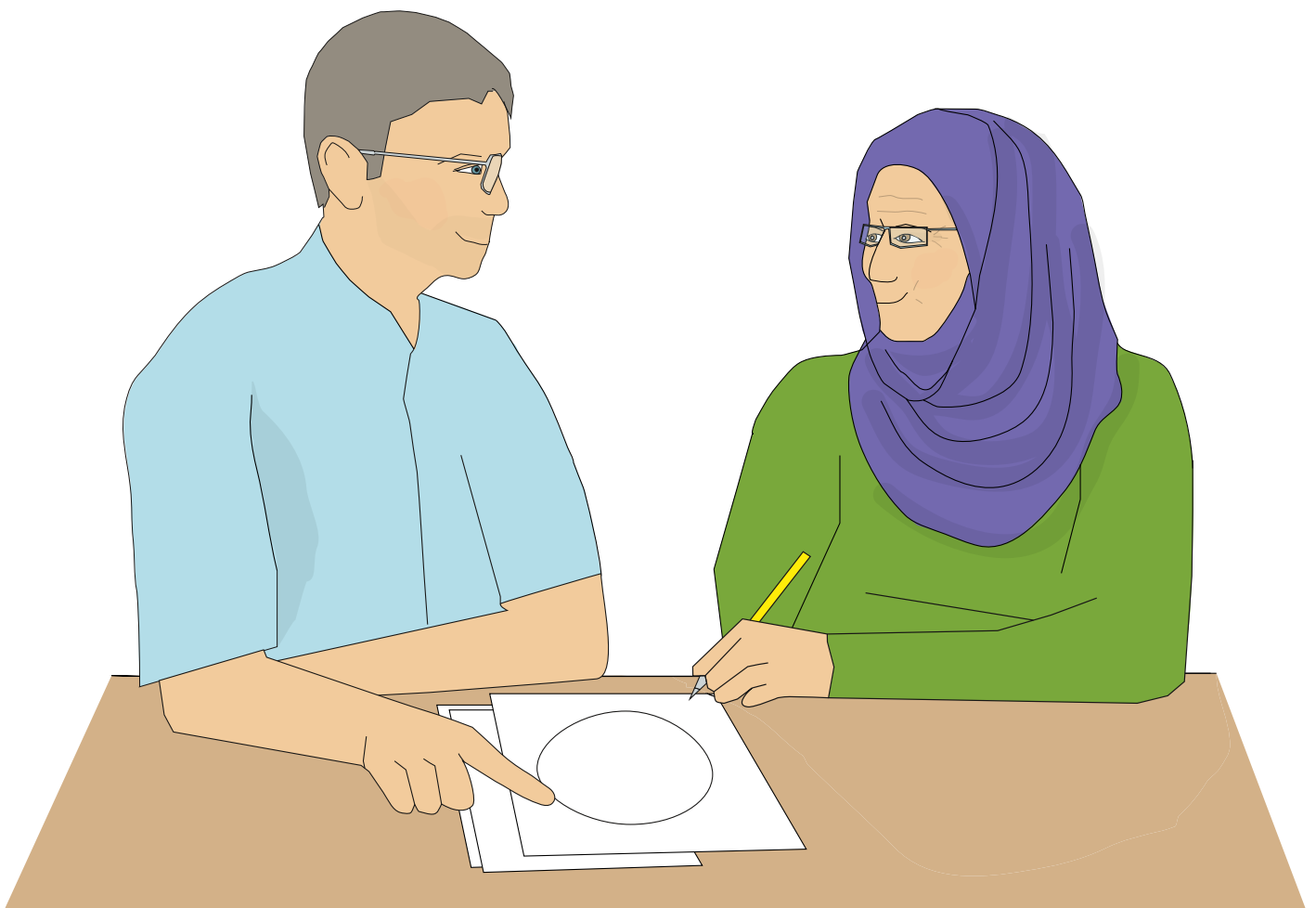
MÅL:

Legge til rette for gode levekår og en sunn livsstil.

Regjeringen vil derfor:

- Være pådriver for å redusere risikofaktorer knyttet til demens og andre kroniske ikke-smittsomme sykdommer.
- Legge til rette for at eldre får forebyggende hjemmebesøk.
- Redusere antall hoftebrudd hos eldre generelt og hos personer med demens spesielt.

3. Diagnose til rett tid og tett oppfølging etter diagnose

MÅL:

Den enkelte skal være sikret utredning og diagnostisering ved mistanke om demens, og få god oppfølging etter diagnose.

Regjeringen vil derfor:

- Utvikle og prøve ut modeller for oppfølging etter diagnose og involvere personer med demens og deres pårørende i dette arbeidet.
- Utvikle og implementere nasjonal faglig retningslinje om demens.
- At personer med demens tilbys koordinator og individuell plan.

4. Aktivitet, mestring og avlastning

MÅL:

Personer med demens skal få muligheter til å leve et aktivt liv og pårørende skal gis støtte og avlastning.

Regjeringen vil derfor:

- Fremme forslag til endring av helse- og omsorgstjenesteloven som fastsetter en plikt for kommunene til å tilby et dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens, gjeldende fra 1. januar 2020.
- Utvikle fleksible avlastningstiltak.
- Lage egne brukerskoler for personer som selv har demens og legge til rette for pårørendeskoler og samtalegrupper i hele landet.
- Styrke samarbeidet med frivillig sektor.

5. Pasientforløp med systematisk oppfølging og tilpassede tjenestetilbud

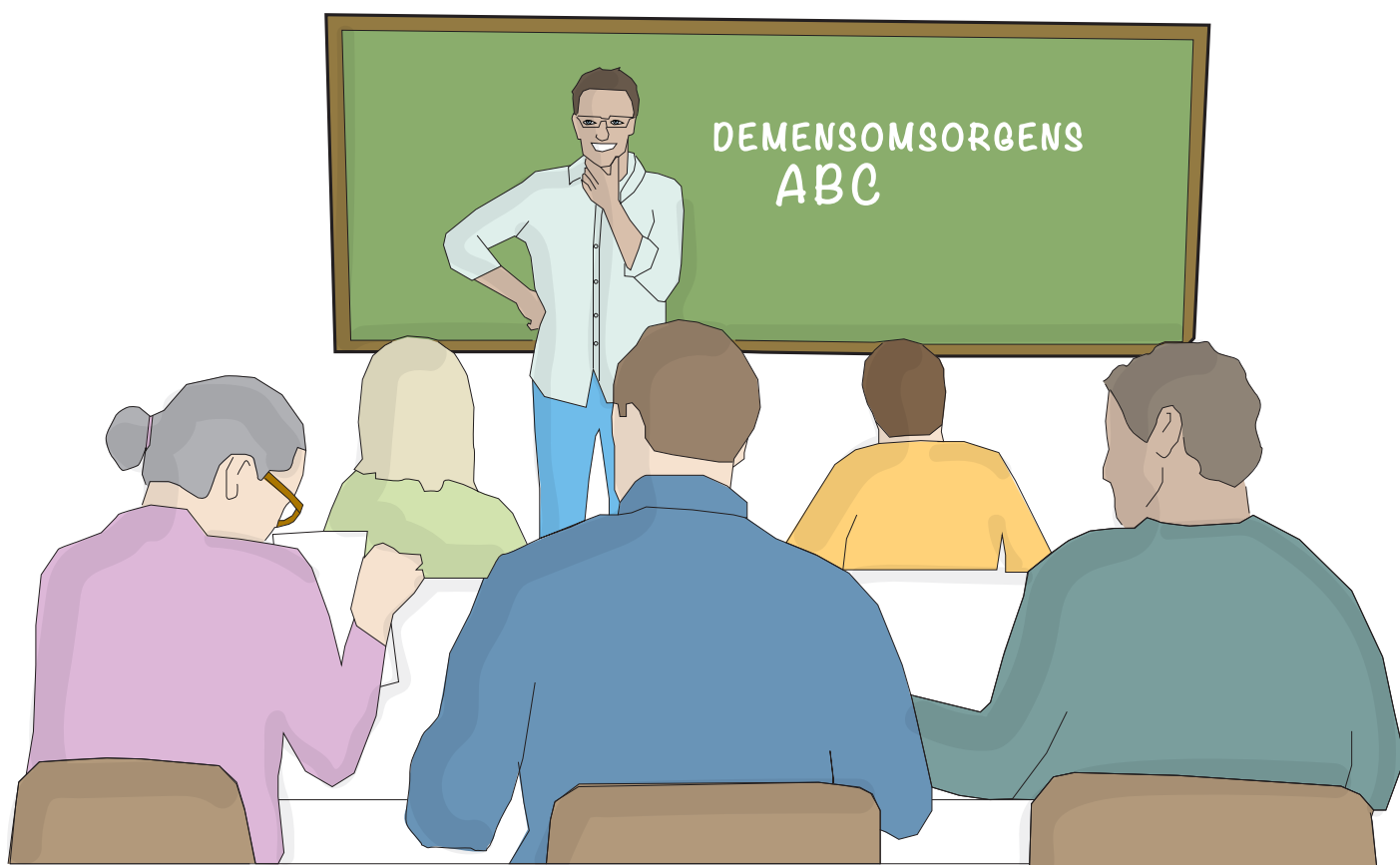
MÅL:

Personer med demens skal oppleve at de er sett og godt ivaretatt. Personer med demens skal ha tilrettelagte boforhold og omgivelser, og et tilpasset tjenestetilbud.

Regjeringen vil derfor:

- Utvikle og prøve ut modeller for hjemmetjenestetilbudet for personer med demens.
- Bygge og modernisere sykehjem og heldøgns omsorgsboliger, slik at de er tilpasset og tilrettelagt for personer med demens.
- Styrke det medisinske og helsefaglige tilbudet til personer med demens.
- Bedre tilbudet til personer med demens på slutten av livet.

6. Forskning, kunnskap og kompetanse

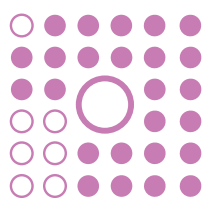

MÅL:

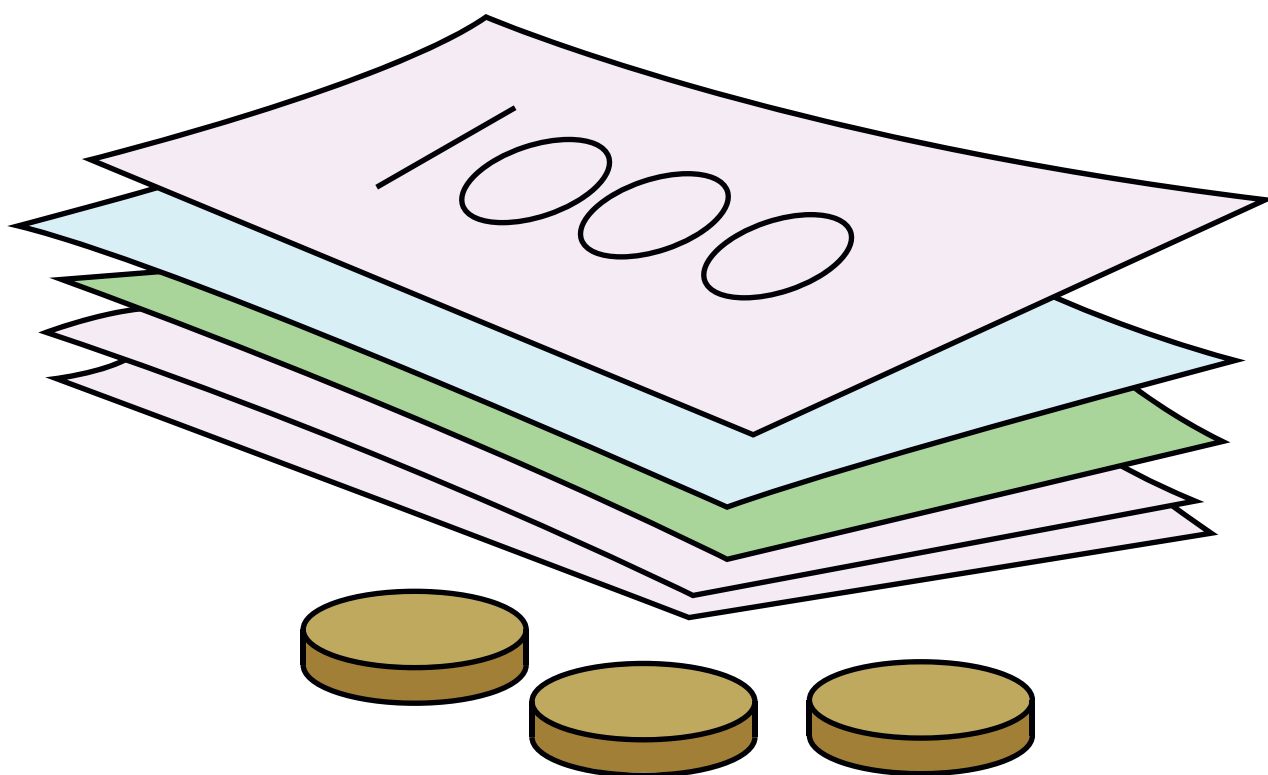
Øke kunnskapen og kompetansen om demens blant ansatte i tjenestene og i samfunnet for øvrig, og bidra til mer forskning.

Regjeringen vil derfor:

- Gjennomføre en informasjonskampanje om demens og lage en opplæringspakke om demens for ulike samfunnssektorer.
- Gi ansatte som jobber med personer med demens opplæring i demens.
- Utvikle og spre miljøterapeutiske metoder og arbeidsformer i hele landet.
- Styrke kunnskapsgrunnlaget for å utvikle gode tiltak og tjenester til personer med demens og deres pårørende gjennom forsknings- og utviklingsarbeid.
- Heve kompetansen hos ansatte om personer med samisk eller minoritetsspråklig bakgrunn som utvikler demens.
- Oppfordre kommunene til å lage lokale demensplaner.

Finansiering av Demensplan 2020

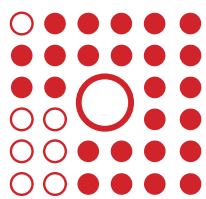

Tilbudet til personer med demens og deres pårørende skal utvikles som en integrert del av den samlede helse- og omsorgstjenesten. Det er primært kommunenes vanlige tjenestetilbud som skal legge til rette for mennesker med demens, både faglig, organisatorisk og bygningsmessig.

I tillegg kan kommunene søke om penger til:

- Dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens gjennom en egen tilskuddsordning i Helsedirektoratet.
- Å bygge eller renovere sykehjem og heldøgns omsorgsboliger gjennom et eget investerings-tilskudd i Husbanken. Alt som bygges og renoveres skal tilpasses personer med demens.
- Ulike tilskudd til kompetanse- og utviklingstiltak som presenteres i de årlige statsbudsjettene. Helsedirektoratet har ansvar for tilskuddene.

Regjeringen vil komme tilbake til de ulike tiltakene i Demensplan 2020 i de årlige statsbudsjettene.

Oppfølging av Demensplan 2020

Helsedirektoratet har ansvar for iverksetting og gjennomføring av Demensplan 2020.

Fylkesmannsembetene skal bidra til gjennomføring av Demensplan 2020, og veilede kommunene til å lage lokale planer.

Husbanken har ansvar for tilskuddsordningen til sykehjem og heldøgns omsorgsboliger.

Det skal gjennomføres en nasjonal kartlegging av tjenestetilbudet til personer med demens og deres pårørende hvert fjerde år.

KORTVERSJON

Utgitt av: Helse- og omsorgsdepartementet

Offentlige institusjoner kan bestille flere eksemplarer fra:

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

Internett: www.publikasjoner.dep.no

E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no

Telefon: 222 40 000

Publikasjonskode: I-1169

Design: Gjerholm Design AS

Illustrasjon: Anne Leela

Trykk: Andvord Grafisk AS

12/2015 - opplag 2.000